

CÁC YẾU TỐ CẤU THÀNH MÔI TRƯỜNG HỌC ĐƯỜNG THÂN THIỆN VỚI THỂ THAO CHO SINH VIÊN

Phạm Tràng Kha
Khoa GDTC-QP&AN, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Bài viết phân tích các yếu tố cấu thành môi trường học đường thân thiện với thể thao cho sinh viên trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học. Kết quả cho thấy, môi trường này được hình thành từ các yếu tố khách quan như cơ sở vật chất, chính sách, bối cảnh xã hội và các yếu tố chủ quan như con người, quản lý và văn hóa học đường. Việc phát triển môi trường thể thao học đường góp phần nâng cao sức khỏe, tinh thần và hình thành lối sống tích cực, bền vững cho sinh viên.

Từ khóa: môi trường học đường; thể thao học đường; sinh viên; giáo dục thể chất; văn hóa thể thao.

ELEMENTS OF A SPORTS-FRIENDLY SCHOOL ENVIRONMENT FOR STUDENTS

Abstract: The article analyzes the factors that make up a sports-friendly school environment for students in the context of university education reform. The results show that this environment is formed from objective factors such as facilities, policies, social context and subjective factors such as people, management and school culture. Developing a school sports environment contributes to improving health, spirit and forming a positive and sustainable lifestyle for students.

Keywords: school environment; school sports; students; physical education; sports culture.

Nhận bài: 25/10/2025

Phản biện: 20/10/2025

Duyệt đăng: 24/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học theo hướng phát triển toàn diện người học, việc xây dựng môi trường học đường thân thiện với thể thao có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển thể chất, tinh thần và nhân cách của sinh viên. Môi trường này không chỉ giúp hình thành thói quen vận động, lối sống lành mạnh mà còn góp phần xây dựng văn hóa học đường năng động, tích cực và gắn kết cộng đồng.

Tuy nhiên, ở nhiều trường đại học hiện nay, việc tổ chức và phát triển hoạt động thể thao còn mang tính tự phát, thiếu định hướng và điều kiện bảo đảm cần thiết. Do đó, việc xác định và phân tích các yếu tố cấu thành môi trường học đường thân thiện với thể thao là cơ sở quan trọng để phát triển bền vững phong trào thể thao học đường, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện cho sinh viên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về môi trường học đường thân thiện với thể thao

Môi trường học đường thân thiện với thể thao được hiểu là tổng thể các yếu tố vật chất, tinh thần và xã hội trong nhà trường – nơi sinh viên được khuyến khích, hỗ trợ và truyền cảm hứng tham gia các hoạt động thể thao thường xuyên, tự nguyện và tích cực.

Môi trường này không chỉ bao gồm cơ sở vật chất phục vụ luyện tập, mà còn là bầu không khí thân thiện, hợp tác, khích lệ, nơi tinh thần thể thao, tính trung thực, đoàn kết và tôn trọng được đề cao.

Từ góc độ giáo dục học, đây là một môi trường giáo dục phi chính quy quan trọng – nơi hình thành các năng lực xã hội, cảm xúc và đạo đức cho sinh viên thông qua hoạt động thể thao. Từ góc độ văn hóa học đường, thể thao góp phần xây dựng bản sắc và hình ảnh tích cực cho nhà trường, trở thành một phần của đời sống sinh viên đại học.

2.2. Vai trò của thể thao trong đời sống học đường sinh viên

Thể thao trong môi trường học đường đại học có vai trò hết sức quan trọng, không chỉ là hoạt động rèn luyện thể chất đơn thuần mà còn là phương tiện giáo dục toàn diện, góp phần hình thành nhân cách, phát triển kỹ năng và bồi dưỡng tinh thần cộng đồng cho sinh viên. Trước hết, thể thao là yếu tố trực tiếp giúp nâng cao thể lực, duy trì sức khỏe, tăng sức đề kháng và phòng tránh các bệnh lý học đường do áp lực học tập, thói quen ít vận động hoặc căng thẳng tinh thần gây ra. Việc tham gia thường xuyên các hoạt động thể thao giúp sinh viên cân bằng trạng thái sinh lý và tâm lý, cải thiện tư thế, tăng khả năng tập trung, phản xạ nhanh nhạy và hiệu suất học tập, đồng thời tạo cảm giác hứng khởi, năng động, giúp họ có nguồn năng lượng tích cực để hoàn thành tốt các nhiệm vụ học tập và nghiên cứu.

Bên cạnh giá trị thể chất, thể thao còn có vai trò to lớn trong việc phát triển sức khỏe tinh thần và cảm xúc. Trong bối cảnh áp lực học tập, thi cử, định hướng nghề nghiệp và hội nhập quốc tế ngày càng gia tăng, thể thao là liều “thuốc tinh thần” hữu hiệu giúp sinh viên giải tỏa căng thẳng, giảm

stress và duy trì tinh thần lạc quan. Khi tham gia thể thao, sinh viên được rèn luyện khả năng kiểm soát cảm xúc, kiên định trước thử thách, phát triển lòng tự tin và tinh thần tích cực, qua đó góp phần hình thành nhân cách vững vàng và khả năng thích ứng với những thay đổi của xã hội hiện đại.

Ở phương diện xã hội, thể thao là cầu nối giúp sinh viên giao lưu, hợp tác và hình thành các mối quan hệ lành mạnh trong tập thể. Các hoạt động thể thao nhóm, các câu lạc bộ và giải thi đấu không chỉ giúp sinh viên thể hiện năng lực cá nhân mà còn rèn luyện tinh thần đồng đội, khả năng phối hợp, chia sẻ và tôn trọng lẫn nhau. Chính trong quá trình hợp tác đó, sinh viên học được các giá trị cốt lõi của cuộc sống tập thể như kỷ luật, trách nhiệm, đoàn kết, trung thực và tinh thần fair-play – những phẩm chất cần thiết cho quá trình học tập, lao động và hội nhập sau này.

Ở góc độ giáo dục nhân cách, thể thao giúp hình thành và củng cố các giá trị đạo đức, bản lĩnh và ý chí con người. Thông qua luyện tập và thi đấu, sinh viên học được cách vượt qua giới hạn của bản thân, phát triển ý chí kiên trì, nghị lực và tinh thần chiến thắng chính mình. Sự kiên định trong thể thao góp phần hình thành thái độ sống tích cực, giúp sinh viên biết đối mặt với thất bại, học cách nỗ lực vươn lên, đồng thời nuôi dưỡng tinh thần tự trọng, trung thực và công bằng trong mọi hành động.

Ngoài ra, thể thao còn là một thành tố của văn hóa học đường, phản ánh đời sống tinh thần và bản sắc riêng của mỗi cơ sở giáo dục. Một môi trường học đường sôi động, giàu tinh thần thể thao sẽ khơi dậy niềm tự hào, tạo nên bầu không khí tích cực, góp phần xây dựng hình ảnh sinh viên hiện đại – khỏe mạnh, năng động, trách nhiệm và nhân văn. Khi thể thao trở thành nét văn hóa phổ biến trong trường học, nó không chỉ làm phong phú đời sống tinh thần mà còn củng cố mối quan hệ gắn bó giữa sinh viên, giảng viên và nhà trường, hình thành nên cộng đồng học đường đoàn kết, hài hòa và sáng tạo.

Từ những góc nhìn trên có thể thấy, vai trò của thể thao trong đời sống sinh viên đại học là toàn diện và bền vững, vừa mang giá trị rèn luyện thể chất, vừa là công cụ giáo dục đạo đức, tinh thần và nhân cách. Thể thao góp phần hình thành con người phát triển toàn diện, đáp ứng yêu cầu của xã hội hiện đại – nơi mà sức khỏe, trí tuệ, cảm xúc và tinh thần hợp tác là nền tảng cho sự thành công và hạnh phúc. Do đó, có thể khẳng định rằng, xây

dựng môi trường học đường thân thiện với thể thao chính là tạo nền móng cho sự phát triển toàn diện của sinh viên, cho một thế hệ trẻ Việt Nam khỏe mạnh, năng động, sáng tạo và sẵn sàng hội nhập quốc tế.

2.3. Các yếu tố cấu thành môi trường học đường thân thiện với thể thao

2.3.1. Các yếu tố khách quan

Thứ nhất, cơ sở vật chất và hạ tầng thể thao là nền tảng vật chất quan trọng nhất của môi trường học đường thân thiện với thể thao. Một hệ thống sân bãi, nhà tập, dụng cụ luyện tập, khu vực thể dục ngoài trời và không gian xanh được bố trí khoa học, an toàn, thuận tiện sẽ khuyến khích sinh viên tham gia vận động thường xuyên, giúp hoạt động thể thao trở thành một phần tự nhiên của đời sống học đường.

Thứ hai, hệ thống chính sách, quy định và cơ chế quản lý của Nhà nước và ngành giáo dục có vai trò định hướng, tạo hành lang pháp lý cho việc phát triển thể thao học đường. Các văn bản như Luật Giáo dục năm 2019, Quyết định 1076/QĐ-TTg về phát triển thể chất và thể thao trường học hay các thông tư của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về giáo dục thể chất là cơ sở pháp lý quan trọng giúp các cơ sở giáo dục có định hướng cụ thể trong việc tổ chức và phát triển hoạt động thể thao.

Thứ ba, bối cảnh kinh tế – xã hội và xu thế phát triển của thời đại cũng là yếu tố khách quan ảnh hưởng sâu sắc đến thể thao học đường. Trong điều kiện xã hội ngày càng đề cao sức khỏe và lối sống năng động, thể thao trở thành nhu cầu phổ biến, đồng thời chịu tác động tích cực của xu hướng chuyển đổi số, toàn cầu hóa và giao lưu văn hóa. Sự phát triển của công nghệ và truyền thông số mở ra cơ hội ứng dụng công nghệ vào tổ chức, quản lý và quảng bá hoạt động thể thao trong nhà trường, giúp phong trào thể thao học đường trở nên đa dạng, hấp dẫn và lan tỏa hơn. Như vậy, các yếu tố khách quan tạo nên nền móng và môi trường bên ngoài thuận lợi, định hình quy mô, hướng đi và tiềm năng phát triển của môi trường học đường thân thiện với thể thao.

2.3.2. Các yếu tố chủ quan

Thứ nhất, yếu tố con người là trung tâm và đóng vai trò quyết định trong việc hình thành cũng như duy trì môi trường học đường thân thiện với thể thao. Trong đó, sinh viên là chủ thể tham gia trực tiếp, còn cán bộ quản lý, giảng viên, huấn luyện viên và tổ chức Đoàn – Hội là những người dẫn dắt, định hướng và lan tỏa tinh thần thể thao.

Khi nhận thức của sinh viên về ý nghĩa của thể thao được nâng cao, khi họ coi việc rèn luyện thể chất là nhu cầu tự thân, là niềm vui và là một phần của văn hóa cá nhân, thì hoạt động thể thao mới thật sự phát triển bền vững.

Thứ hai, yếu tố quản lý và điều hành của nhà trường ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng và tính bền vững của các hoạt động thể thao. Sự quan tâm, định hướng và đầu tư đúng mức từ phía lãnh đạo nhà trường thể hiện tầm nhìn chiến lược, coi thể thao là thành tố không thể tách rời trong giáo dục toàn diện. Phong cách lãnh đạo dân chủ, khuyến khích sáng tạo và tôn trọng sự chủ động của sinh viên góp phần tạo nên môi trường cởi mở, năng động và có tính lan tỏa cao.

Thứ ba, yếu tố văn hóa học đường giữ vai trò then chốt, là “linh hồn” của môi trường học đường thân thiện với thể thao. Khi trong cộng đồng sinh viên hình thành “văn hóa thể thao học đường” – nơi những giá trị như đoàn kết, trung thực, tôn trọng, tinh thần fair-play, ý chí vượt khó và tinh thần đồng đội được coi trọng, thì thể thao không chỉ là hoạt động rèn luyện thể lực mà còn trở thành phương tiện giáo dục nhân cách và phát triển con người toàn diện. Văn hóa thể thao lành mạnh giúp gắn kết các thành viên, lan tỏa tinh thần tích cực và củng cố bản sắc riêng của nhà trường.

Như vậy, các yếu tố chủ quan tác động từ bên trong, quyết định chất lượng, chiều sâu và sức sống của môi trường học đường thân thiện với thể thao. Sự tương tác hài hòa giữa các yếu tố khách quan và chủ quan sẽ tạo nên hệ sinh thái thể thao học đường năng động, bền vững và giàu tính nhân

văn – một thành tố không thể thiếu trong chiến lược phát triển giáo dục toàn diện ở bậc đại học hiện nay.

2.4. Khuyến nghị

Đối với Nhà nước và Bộ Giáo dục và Đào tạo: cần tiếp tục hoàn thiện hệ thống chính sách, đầu tư đồng bộ cơ sở vật chất và hỗ trợ các mô hình phát triển thể thao học đường hiện đại, phù hợp với bối cảnh chuyển đổi số.

Đối với các trường đại học: cần đưa thể thao trở thành một thành tố quan trọng trong chiến lược phát triển nhà trường; khuyến khích sáng tạo trong tổ chức các hoạt động thể thao; xây dựng văn hóa thể thao học đường mang bản sắc riêng, gắn kết sinh viên.

Đối với sinh viên: cần nhận thức đầy đủ về vai trò của thể thao, tích cực tham gia luyện tập, hình thành thói quen sống lành mạnh và đóng góp vào việc xây dựng cộng đồng học đường thân thiện, năng động.

III. KẾT LUẬN

Xây dựng môi trường học đường thân thiện với thể thao là một yêu cầu khách quan và cấp thiết trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học theo hướng phát triển toàn diện người học. Đây không chỉ là nhiệm vụ của các cơ sở giáo dục mà còn là trách nhiệm của toàn xã hội trong việc hình thành thế hệ sinh viên Việt Nam khỏe mạnh, năng động và sáng tạo. Một môi trường học đường giàu tinh thần thể thao sẽ góp phần nuôi dưỡng văn hóa tích cực, thúc đẩy tinh thần cộng đồng, đồng thời phát triển toàn diện thể chất, trí tuệ và cảm xúc của sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư số 25/2018/TT-BGDĐT quy định về chương trình giáo dục thể chất trong các cơ sở giáo dục đại học*, Hà Nội.

Nguyễn Văn Hùng (2020), *Phát triển thể thao học đường trong các trường đại học Việt Nam hiện nay*, Tạp chí Giáo dục, số 482, tr. 45–48.

Phạm Đức Thắng (2021), *Văn hóa thể thao học đường và vai trò đối với sinh viên đại học*, Tạp chí Khoa học Thể dục Thể thao, số 2(77), tr. 30–35.

UNESCO (2015), *Quality Physical Education: Guidelines for Policy-Makers*, Paris: UNESCO Publishing.